

Bij het schrijven van dit voorwoordje wordt er nog volop onderhandeld over de inhoudelijke lijnen van de volgende Vlaamse regering. **Maatregelen tegen de klimaatopwarming, behoud van open ruimte, versterken van de biodiversiteit, vergroening van onze woonomgeving zouden daarin een belangrijke plaats moeten krijgen.** Maar dat is nog af te wachten, want de politieke moed om ingrijpende maatregelen in te voeren om ons leefmilieu en de toekomst van onze kinderen beter te beschermen, lijkt in Vlaanderen te ontbreken. Onder het mom "we doen al genoeg" of "er is geen draagvlak voor" worden hoog noodzakelijke maatregelen van de tafel geveegd of op de lange termijn geschoven.

Maar misschien ben ik te pessimistisch en zullen de Vlaamse politici toch even opmerkelijke ele-

menten in het akkoord opnemen als hun Waalse collega's. **De aanleg van 4000 km hagen, gespreid over de komende vijf jaar is in het Waalse regeerakkoord een verrassende maatregel die zowel de biodiversiteit als het klimaat ten goede komt.** Over de taalgrens heeft men blijkbaar wel ingezien dat meer natuur een krachtig antwoord is op het klimaatvraagstuk! **Dat wij in het Waasland ook nog steeds moeten vechten om de laatste stukjes groen en open ruimten te behouden, blijkt jammer genoeg uit verschillende artikels in dit nummer.** Petje af voor al die vrijwilligers die steeds weer opnieuw de moed hebben om op te komen voor een natuurlijk, gezond en toekomstbestendig Vlaanderen!

GROEN OM ONS TE WAPENEN TEGEN HITTE ZOMERS

GEMEENTE
VOOR DE
TOEKOMST

FONDS VOOR
DUURZAAM AFVAL-
EN ENERGIEBEHEER

In de zomer van 2019 werd de 40graden meermaals ruim overschreden. Je moet maar eens rondkijken: heel wat bomen beginnen nu al bladeren te verliezen, herfst in juli en augustus. Die zomer zou wel eens de geschiedenisboeken in kunnen gaan als het keerpunt van de klimaatverandering en krijgen we nu het roekeloos klimaatgedrag

Fig. 1 Deze natuurlijk uitgegroeide eik is bijna 50 jaar oud.

van de voorbije 200 jaar op ons dak; dat zal dus nog jaren doorgaan zelfs als we nu onmiddellijk het roer omslaan. Toch zijn een aantal bomen er nog beter tegen gewapend: onze bijna 50 jarige zomereik staat er nog altijd fleurig bij (Fig 1).

Na de tweede hitte golf van 2019 is het ook duidelijk dat we vooral in onze steden moeten zorgen voor meer en divers groen: Bomen, struiken, muurbegroeiingen en dakgroen. Enerzijds zorgt het groen voor een betere afkoeling en het terugdringen van het stedelijke hitte effect; **nu kan het in steden tot 9 gr warmer zijn dan in het buitengebied.** Anderzijds zorgt groen voor een beter insectenaanbod voor onze gevleugelde vrienden. Onder de bomen spant de **zomereik** de kroon met een aanbod van gemiddeld **423 insectensoorten** maar ook bomen zoals berk, wilg, meidoorn, den, beuk... zijn belangrijk. **Veel belangrijker dan exoten zoals Amerikaanse eik, tamme kastanje...**

Ook in het buitengebied is er meer **nood aan bomen langs de Vlaamse wegen.** In de regio Zwolle is het aangenaam fietsen langs al de kleine buitenwegen die afgezoomd zijn met eiken; iets wat hier zo goed als niet voorkomt.

In steden waar het niet altijd makkelijk is om bomen te planten kan **muurgroen** de straten veel levendiger maken. **Geveltuinen kunnen zelfs in de meest verstedelijkte stadswijk veel extra's bieden voor vogels.** Met een geschikte beplanting vinden vogels er alles in wat ze nodig hebben (Fig 2). Ook

Fig. 2 Deze bruidssluier is minstens 5 jaar oud en biedt beschutting en afkoeling. Ook de haag verderop biedt beschutting en nestplaats voor heel wat vogels.

groene daken kunnen vogels voedsel bieden, nestgelegenheid maar ook een veilige plek door het ontbreken van rovers en verkeer. **Vroeger had iedereen een haag als grensafscheiding. Ook in het buitengebied omzoomden houtkanten agrarische percelen en hielden het vee op het eigen land.** Zowel in de steden als erbuiten verdwijnen de hagen en houtkanten in een snel tempo. Hagen en houtkanten bieden nochtans vogels alles wat ze nodig hebben: nestgelegenheid, voedsel en veiligheid.

Nog geen enkel jaar hebben jonge mezen in juli en augustus zo intens gebruik gemaakt van aangeboden voedsel zoals zonnepitten, nootjes, gedroogde meelwormen. Vroeger tijdens mijn doctoraatsstudie probeerde ik elk jaar, in juli en augustus jonge mezen naar een voedertafel te lokken, om

Fig. 3 Groene stapsteen in Vlissingen. Naast de stoeltjes bevindt zich een dichte haag waar de mussen regelmatig induiken.

hun dominantiepositie te bestuderen. Dat lukte slechts zeer uitzonderlijk (1x/10jaar). Daarna ben ik dat in mijn eigen tuin blijven doen en de laatste jaren neemt de voederintensiteit, in een periode waarin ze normaal ruim voldoende natuurlijk voedsel moeten vinden, opvallend toe. Ik ben er dus zeker van dat dit jaar tuinvogels algemeen een tekort hebben aan natuurlijk voedsel (insecten).

Groene stapstenen voor Huismussen.

In ons project 'groene stapstenen voor huismussen' richten we ons vooral op **huismussen in de steden Sint-Niklaas en Dendermonde** maar ook alle andere stadsvogels (merel, roodborst, heggenmus....) zullen er goed mee zijn.

De Huismus is een uitermate sedentaire stadsvogel die zich doorgaans amper 500m verplaatst en tijdens het broedseizoen zelfs maar 200m. In het verleden vertoonde de huismus een duidelijke algemene verspreiding en werden migranten uitgewisseld via een 'stapsteen-mechanisme' (Fig 3). Hierdoor werd een dispersie (beweging) tussen kernpopulaties mogelijk via kleine tussenliggende eenheden, geschikt voor huismussen (**stapstenen**). Zowel de uitbreiding als het compacter maken van onze steden zorgt ervoor dat de omstandigheden veranderen en minder gunstig worden. Het verdwijnen van een braakveldje, een oude muur, een dichte muurbegroeiing,..... zorgen ervoor dat vooral **deze kleinere eenheden verdwijnen**. Hierdoor wordt het landschap omgevormd in nog meer gescheiden en geïsoleerde kernpopulaties waartussen **geen uitwisseling meer mogelijk** is. Zowel in het buitengebied als in de stedelijke omgevingen zijn houtkanten, hagen, diverse stadstuinjes, groene ruigten ...sterk in aantal afgenomen. Hierdoor wordt vooral bij minder mobiele soorten zoals de huismus, de uitwisseling van individuen beperkt.

In ons project 'Groene stapstenen voor huismussen' willen we in 2 pilotsteden: **Sint-Niklaas en Dendermonde, daarop inspelen door het aanbieden van 'stapstenen' aan de burgers.** Elke inwoner van Sint-Niklaas of Dendermonde kan bij ons een plantenpakket aanvragen om een 'groene stapsteen' te realiseren voor de ronde prijs van 10€. Zie www.abllo.be/stapstenen

Jenny De Laet